

Tlačová správa

Bratislava
7. apríl 2022

JAN GEHL: BUDÚCNOSŤ MIEST MÔŽEME ZAČAŤ MENIŤ UŽ ZAJTRA (prednáška a panelová diskusia)

Slovenská komora architektov (SKA) usporiadala v utorok, 5. apríla 2022 o 17:00, podujatie s názvom „O budúcnosti miest s Janom Gehlom“, ktoré sa uskutočnilo v priestoroch Starej tržnice v Bratislave. Hlavným hosťom podujatia bol renomovaný dánsky architekt a urbanista Jan Gehl, ktorého prednáška priblížila svoje dlhoročné a praxou odskúšané princípy navrhovania urbánnych priestorov s dôrazom na ľudskú mierku.

Následná panelová diskusia vytvorila priestor pretransformovať aktuálne výzvy tvorby miest do lokálneho stredo-urópskeho kontextu. Hosťami panelovej diskusie boli, okrem Jana Gehla, primátor hlavného mesta SR - Bratislavy Matúš Vallo a britsko-slovenský architekt a urbanista Igor Marko. Moderátorkou večera bola Vera Wisterová.

Mestá budúcnosti nemôžu byť iba o budovách, ale predovšetkým o tých, ktorí v nich žijú. Autá by mali ustúpiť chodcom a cyklistom, extravagantné tvary stavieb nesmú byť dôležitejšie ako verejné priestranstvá, ktoré ich obklopujú. A keďže ľudia a problémy, ktoré ich trápia, sú si všade podobné, nič nám nebráni, aby sme ich začali riešiť tu a teraz. „Pracoval som v mnohých štátoch a mestách sveta a často počúval: to čo sa snažíte presadiť, u nás fungovať nebude. Nakoniec sa ukázalo, že opak bol pravdou,“ vyhlásil Jan Gehl, jeden z najvýznamnejších urbanistov a architektov súčasnosti na podujatí Slovenskej komory architektov (SKA).

To bolo úvodom do série eventov, ktoré SKA pripravila pri príležitosti 30. výročia svojho založenia. „Naším cieľom nie je vytvárať elitný klub, ale hájiť záujmy architektúry, jej dedičstva, vrátane toho z 20. storočia a spoločnosti ako takej. Ak chceme stáť na strane kvality, hodnôt a kultúry, nesmieme zabúdať na fakt, že podstatná časť populácie žije v mestách. Preto sa nemôžeme vyhýbať diskusiám o tom, ako by sa mali mestá vyvíjať,“ upozornil predseda SKA, architekt Ilja Skoček.

V CENTRE ZÁUJMU ČLOVEK

Podľa Jana Gehla rozhodujúce je pri tvorbe miest sústrediť sa na prirodzené preferencie ľudí. „Mestá budujeme pre živočíšny druh Homo sapiens, teda človeka rozumného. Ten obýva celú našu planétu a je vo svojej podstate všade rovnaký. Máme podrobne naštudované, ako vyzerajú prirodzené habitaty goríl, prípadne tigrov. Človek by nemal byť výnimkou,“ upozornil.

To nám umožňuje učiť sa z našich vzorcov správania sa a implementovať osvedčené riešenia aj na iných miestach, než kde boli využité prvýkrát. S týmto poznatkom súhlasí aj primátor Bratislavy Matúš Vallo. Podľa neho sa môžeme na svet pozerať ako na katalóg rôznych riešení, ktorými je možné sa inšpirovať. Netreba pritom chodiť ďaleko, stačí sa pozrieť napríklad na susedné Brno, Viedeň či Prahu. Aj na základe toho sa bratislavský magistrát snaží v čo najväčšej miere presadzovať zelené politiky, uprednostňovať MHD a vníma aj riziká suburbizácie.

Práve rozrastanie miest do ich okolia a rozmach predmestí – takzvaný urban sprawl, je zásadným problémom aj podľa Igora Marka – slovensko-britského architekta a urbanistu. A nielen preto, že zatažujú dopravu. „Ak niekam idete bývať, mali by ste sa zamyslieť nad tým, či tam chcete aj zostarnúť. A chcete prežiť starobu niekde, kde chýba občianska vybavenosť, za službami musíte cestovať autom a málokto vás doma navštívi,“ upozornil Jan Gehl.

#ZELENAPREARCHITEKTURU

#REGENERACIA

DUBAJ BY NEMAL BYŤ VZOROM

Podľa neho by preto mala byť cieľom tradičná mestská zástavba postavená na ľudskej mierke. Vychádzajúca z pohľadu bežného človeka, ktorý sa presúva po meste peši rýchlosťou 5 kilometrov za hodinu, nie „šesťdesiatkou“ v aute. Takto môže vnímať detaily, precítiť kvality okolia, nepotrebuje mnohoprúdové cesty a obrovské smerové tabule, aby vedel, kam vôbec zamieriť.

Bratislava by sa podľa Gehla nemala inšpirovať Dubajom a jeho výškovými budovami. Vzorom by mali byť skôr talianske sídla s ich dôrazom na kvalitu verejných priestranstiev. „Dobрым znakom mesta je, ak na jeho uliciach stretnete veľa ľudí, vrátane detí a seniorov. Nie áut,“ upozorňuje Gehl. Preto je podľa neho paradoxné, že prakticky každé mesto má dopravné oddelenie, ktoré sa zaoberá automobilovou dopravou, no také, ktoré by riešilo potreby chodcov a cyklistov chýba.

Mestá budúcnosti by teda nemali byť hlavne o technologických „vychytávkach“, ale rešpektovať ľudskú mierku, pešiu, prípadne cyklistickú dopravu, preferovať hustejšiu zástavbu na úkor rozvoľnenej modernistickej architektúry, ktorú u nás poznáme predovšetkým zo socialistických sídlisk.

„NEDÁ SA“ BY NEMAL BYŤ ARGUMENT

Zmena je podľa Jana Gehla neho možná všade, výhovorka typu „u nás sa to nedá“, neplatí. Príkladom môže byť dánska metropola Kodaň, kde v minulosti bežné štvor- až päťpruhové cesty pre autá nahradili maximálne dva pruhy. A dôraz sa kladie na pohyb po vlastných nohách, prípadne na bicykli. „Hlavnou atrakciou miest boli vždy ľudia. Preto treba dať priestor im. Bez toho, aby mohli voľne chodiť a stretávať sa, to nepôjde,“ tvrdí. Táto otázka zároveň úzko súvisí aj s požiadavkou trvalej udržateľnosti miest.

Pretože nie elektromobily či drony, ale peší pohyb a dobré napojenie lokality na MHD zabezpečí, aby sa environmentálne záťaž postupne znižovali. Napríklad, v mestách, ktoré zaviedli preferenciu vozidiel verejnej dopravy na križovatkách, stúpol záujem ľudí bývať v okolí ich zastávok a menej sa po meste presúvať autom.

Výhodou je, že tieto riešenia nezvyknú byť drahé a dajú sa začať implementovať prakticky okamžite. „Netreba vymýšľať vymyslené a výhovorka, typu: u nás to nejde, neplatí. Počul som ju mnohokrát. Vždy sa potvrdilo, že čo sa osvedčilo a realizovalo na jednom mieste, dá sa presadiť aj inde. Je to najúčinnjší a najlacnejší postup. Z začať sa dá aj zajtra,“ tvrdí Jan Gehl.

Podľa SKA však snaha o regeneráciu miest, vidieka a samotnej architektúry nemôže ostať iba na pleciach komunít a práce architektov. „Potrebná je aj cieľavedomá angažovanosť samospráv, verejnej a štátnej správy,“ dodáva Il'ja Skoček.

30 ROKOV KOMORY A #REGENERÁCIA

Motto #regenerácia sa popri komunikačnej línii #zelenáprearchitekturu stáva ústredným motívom, ktoré si SKA pre svoju činnosť v roku 2022, v kontexte aj svojho 30. výročia, osvojuje. Nielen ľudia regenerujú svoje sily a kondíciu, platí to aj o stavbách a mestách. Kým vlastné sily regenerujeme individuálne, regenerácia miest, vidieka a samotnej architektúry si vyžaduje spoločné úsilie. Dnes platí, že táto úloha už nemôže ostať iba na pleciach komunít a práce architektov, ale je potrebná rovnako aj cieľavedomá angažovanosť samospráv, verejnej a štátnej správy. Obnova komplexnou regeneráciou je cestou zodpovedného prístupu environmentálne a spoločensky zodpovednej výstavby ako aj cestou zvyšovania kvality života a zdravia obyvateľstva.

O hosťoch:

Jan Gehl

Praktizujúci konzultant v oblasti urbanizmu a profesorom urbanizmu na Škole architektúry v Kodani v Dánsku. Intenzívne skúmal formu a požívanie verejných priestorov a svoje zistenia uplatnil v praxi na viacerých miestach po celom svete. Kým výskum Jana Gehla o verejných priestoroch a verejnom živote začal v Kodani, rýchlo sa uplatnil v mnohých ďalších mestách v Európe, Severnej Amerike, Ázii a Austrálii. Jeho nápady a prístupy k navrhovaniu verejných

priestorov zahŕňajú špičkové technológie bez toho, aby stratili zo zreteľa to, čo najlepšie podporuje a zlepšuje zážitok ľudí z každodenného života vo verejnej sfére. Život medzi budovami sa stal hlavným zameraním štúdia a práce Jana Gehla. Život medzi budovami zahŕňa cele spektrum ľudských aktivít vo verejnom priestore. Ide o životne dôležité oblasti a procesy plánovania musia začať pochopením týchto priestorov medzi budovami.

Matúš Vallo

Slovenský architekt a primátor Mesta Bratislava. Je zakladateľom občianskeho združenia My sme mesto, ktoré sa zameriava na verejný priestor, je zakladateľom a členom správnej rady o.z. Aliancia Stará Tržnica v Bratislave, stál aj za neformálnym združením Aliancia 500 bytov, zaoberajúcim sa vizuálnou jednotou tejto bratislavskej štvrte. Bratislava je dlhodobo v centre jeho záujmu a spolu s tímom odborníkov sa venoval príprave dokumentu Plán Bratislava. Matúš je zakladateľom a partnerom ateliéru Vallo Sadovsky Architects.

Igor Marko

Slovensko-britský architekt a urbanista. Po štúdiách v 90. rokoch sa odsťahoval do Londýna, kde sa stal spoluzakladateľom interdisciplinárneho ateliéru FoRM Associates. V roku 2013 založil spolu s Petrou Marko konzultačnú spoločnosť Marko and Placemakers. Svoje dlhoročné skúsenosti v oblasti transformácie mestských priestorov a uplatňovania procesov participácie a inklúzie využíva aj pri pedagogickej a mentorskej činnosti V Bratislave už niekoľko rokov pôsobí ako aktívny facilitátor a mediátor medzi mestom, privátnym sektorom a občianskymi iniciatívami.

Nad podujatím prevzali záštitu:

Veľvyslanectvo Dánskeho kráľovstva vo Viedni

Primátor Hlavného mesta Slovenskej republiky, Bratislavy

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Organizátor:

S K A

Slovenská Komora Architektov

30
ROKOV

SLOVENSKEJ KOMORY
ARCHITEKTOV

30
YEARS

OF THE SLOVAK CHAMBER
OF ARCHITECTS

Generálny partner:

CORWIN

Kontakt pre médiá:

Ing. arch. Broňa Tarnócy

+421 905 410 548

tarnocy@komarch.sk

cezaar.tv

facebook.com/cenazaarchitekturu/

instagram.com/ce_za_ar/

Slovenská komora architektov je samosprávna stavovská právnická osoba nepodnikateľskej povahy so sídlom v Bratislave s preneseným výkonom štátnej správy. Bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Svoju činnosť financuje z vlastných príjmov bez štátnych dotácií. Je členom Architektonickej rady Európy ACE a súčasťou siete príslušných orgánov v architektúre ENACA. Slovenská komora architektov okrem iných zákonom stanovených úloh overuje súťažné podmienky súťaží návrhov v oblasti architektúry a poskytuje vyhlasovateľom odbornú pomoc pri organizovaní verejných súťaží a ich vyhodnocovaní, stará sa o stavebnú kultúru a harmonické utváranie územia a sama zabezpečuje súťaž o Cenu Slovenskej komory architektov CE ZA AR.

Námestie SNP 18, 811 06 Bratislava, +421 2 5443 1254 komarch@komarch.sk, www.komarch.sk

#ZELENAPREARCHITEKTURU

#REGENERACIA